

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«АКАДЕМІЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПРАВА»

кафедра фізичної культури, спорту та освітніх інновацій

Тетяна ЛІЩУК-ТОРЧИНСЬКА, Оксана ХОМІК, Надія САВЧУК

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Спеціальність A1 Освітні науки

Галузь знань A Освіта

Освітня програма: Освітні, педагогічні технології

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Луцьк – 2025

Укладачі:

Тетяна ЛІЩУК-ТОРЧИНСЬКА – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри фізичної культури, спорту та освітніх інновацій;

Оксана ХОМІК – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичної культури, спорту та освітніх інновацій;

Надія САВЧУК – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної культури, спорту та освітніх інновацій

Рецензенти:

Рима РЕДЧУК – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності ЗВО «Академія рекреаційних технологій і права»;

Микола БАБІЙ – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціогуманітарних технологій Луцького національного технічного університету

Методичні вказівки щодо виконання кваліфікаційної роботи схвалено на засіданні методичної ради ЗВО «Академія рекреаційних технологій і права»
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 року.

Ліщук-Торчинська Т.П., Хомік О.М., Савчук Н.А. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи. ЗВО «АРТіП». Луцьк, 2025. 51 с.

Методичні вказівки є науково-методичним супроводом наукової роботи магістрантів і спрямовані на ознайомлення з правилами написання та оформлення кваліфікаційних робіт у відповідності до загальних вимог з підготовки кваліфікаційних робіт. Висвітлено рекомендації щодо етапів підготовки кваліфікаційної роботи, розробки плану, роботи над вступом, основною частиною та висновками. Розкрито вимоги до посилань на наукову літературу та неопубліковані документи. Подано вказівки щодо оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи, списку використаних джерел та додатків. Відображено технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Організація написання кваліфікаційної роботи.....	5
2. Етапи виконання випускної кваліфікаційної роботи.....	6
3. Вибір теми кваліфікаційної роботи та її затвердження.....	6
4. Підбір літератури	7
5. Структура та зміст кваліфікаційної роботи	8
6. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.....	19
7. Загальні рекомендації щодо опрацювання наукових джерел та оформлення посилань.....	21
8. Щодо неприпустимості плагіату в наукових роботах.....	23
9. Подання чорнового варіанту роботи науковому керівникові. Рецензування кваліфікаційної роботи.....	27
10. Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі.....	30
11. Захист кваліфікаційної роботи та критерії її оцінювання.....	30
12. Додаток А. Тематика кваліфікаційних робіт.....	35
13. Додаток Б. Зразок заяви здобувача на затвердження теми кваліфікаційної роботи.....	39
14. Додаток В. Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи.....	40
15. Додаток Г. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи.....	41
16. Додаток Д. Зразок оформлення переліку умовних скорочень.....	42
17. Додаток Е. Зразок вступу кваліфікаційної роботи.....	43
18. Додаток Ж. Зразок оформлення сторінки з розділом та підрозділом.....	44
19. Додаток И. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наукової роботи.....	45
20. Додаток К. Зразок оформлення відгуку наукового керівника на кваліфікаційну роботу.....	48
21. Додаток Л. Зразок структури рецензії на кваліфікаційну роботу...	50
22. Список використаної літератури.....	51

ПЕРЕДМОВА

Відповідно до чинного Закону України «Про вищу освіту», кваліфікаційний рівень вищої освіти передбачає здобуття студентом поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Кваліфікаційна робота для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти – це самостійне завершене навчально-наукове дослідження здобувача, що підсумовує теоретичну і практичну підготовку в рамках нормативної та варіативної складових освітньо-професійної програми підготовки магістра.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи студент формує наступні компетенції і набуває наступні програмні результати навчання:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Фахові компетентності

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти / педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК 10. Здатність до засвоєння, проектування та впровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес закладів освіти.

СК11. Здатність діяти з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Програмні результати навчання

РН2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

РН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проектів.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

РН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

РН12. Знати науково-концептуальні основи та особливості змісту сучасних педагогічних технологій; володіти інструментарієм їх проектування та впровадження в освітній процес закладів освіти.

РН13. Дотримуватися принципів академічної доброчесності під час виконання функцій професійно-педагогічної діяльності.

Зазначений перелік навичок і компетентностей направлений на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року №70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року №722, зокрема:

Ціль №4. Якісна освіта (забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх).

Ціль №8. Гідна праця та економічне зростання (сприяння безперервному, всеохоплюючому і сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх).

Ціль №9. Інновації та інфраструктура (Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохопній і сталій індустріалізації та інноваціям).

1.ОРГАНІЗАЦІЯ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Випускна кваліфікаційна робота – це самостійне індивідуальне завдання навчально-дослідницького, теоретико-прикладного чи проектно-конструкторського характеру, яке виконується здобувачем на завершальному етапі фахової підготовки і є однією з форм виявлення теоретичних і практичних знань, умінь їх застосовувати для виконання конкретних наукових, технічних, економічних, соціальних та виробничих завдань.

Кваліфікаційна робота повинна містити закінчену розробку актуальної наукової проблеми. Вона повинна:

- бути актуальною, мати новизну, виконуватись на рівні сучасних досягнень науки і техніки;
- мати спрямування на вирішення практичних завдань майбутньої професійної діяльності;
- стимулювати у здобувачів творчий пошук нових пріоритетних наукових рішень;
- містити опрацювання спеціальної наукової і методичної літератури;
- передбачати вибір оптимальних рішень на основі застосування математичних методів моделювання з використанням сучасних засобів обчислювальної техніки;
- бути пов'язаною з планами наукових досліджень керівника, кафедри, інших наукових підрозділів закладу;
- узагальнювати та розвивати науково-дослідницькі уміння здобувача.

Виконання кваліфікаційної роботи має на меті:

- систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань за відповідним напрямом підготовки, формування навичок застосування цих

знань під час розв'язання конкретних науково-методичних і науково-технічних задач;

– розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методикою теоретичних, експериментальних та науково-практичних досліджень, використаних під час виконання кваліфікаційної роботи;

– набуття досвіду з аналізу отриманих результатів досліджень, формулювання нових висновків і положень, набуття досвіду з їх прилюдного захисту.

2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Процес виконання кваліфікаційної роботи рекомендується поділити на низку етапів.

1. Вивчення методичних вказівок щодо написання кваліфікаційної роботи магістра.

2. Вибір напряму і теми наукового дослідження, затвердження науковим керівником.

3. Розробка разом з науковим керівником індивідуального завдання та плану-графіка виконання кваліфікаційної роботи.

4. Підбір і опрацювання літератури та джерел за обраною темою.

5. Ознайомлення з вимогами щодо структури та оформлення роботи.

6. Написання випускної кваліфікаційної роботи магістра згідно із чинними вимогами (написання вступу, основних розділів, висновків).

7. Передача випускної кваліфікаційної роботи магістра на перевірку науковому керівнику.

8. Усунення зауважень, доопрацювання та оформлення остаточного варіанту випускної кваліфікаційної роботи магістра.

9. Передача оформленої кваліфікаційної роботи науковому керівникові, підготовка науковим керівником відгуку про виконану здобувачем роботу.

10. Передача випускної кваліфікаційної роботи магістра і відгуку наукового керівника завідувачу кафедри та отримання дозволу завідувача кафедри на захист випускної кваліфікаційної роботи магістра (попередній захист роботи).

11. Зовнішнє рецензування роботи.

12. Підготовка здобувачем презентаційних матеріалів та доповіді на захист, узгодження їх з науковим керівником.

13. Публічний захист випускної кваліфікаційної роботи магістра перед Екзаменаційною комісією із захисту випускної кваліфікаційної роботи.

Термін виконання етапів кваліфікаційної роботи затверджується на засіданні кафедри та є обов'язковим до виконання.

3. ВИБІР ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Здобувачі-випускники виконують кваліфікаційну роботу згідно з навчальним планом. **Тематику робіт подають науково-педагогічні працівники кафедри.** Затвердження тем кваліфікаційних робіт відбувається на

засіданні кафедри фізичної культури, спорту та освітніх інновацій на початку навчального року. Кафедра залишає за собою право вносити корективи до календарного плану підготовки, подання остаточного тексту на кафедру та захисту робіт. Зазначені зміни затверджуються на засіданні кафедри.

Тема кваліфікаційної роботи має відповідати обраній спеціальності. Тема роботи обирається здобувачем самостійно на основі власних наукових уподобань та інтересів. Магістр може запропонувати власну тему наукової роботи, яка не передбачена тематикою, визначеною кафедрою, обґрунтувавши її актуальність, теоретичне та практичне значення, перспективність. Необхідно враховувати і такі критерії, як можливість виконання здобувачем наукової роботи в умовах однієї чи кількох установ та організацій, органах публічного управління. Допускається виконання кваліфікаційної роботи магістра з теми, яка сформульована в установі, де здобувач проходив навчально-виробничу практику, якщо вона відповідає тематичній спрямованості наукових робіт кафедри. Тема кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною для розвитку відповідної галузі науки, відображати актуальні питання, пов'язані з подальшим розвитком освітніх, педагогічних технологій, відповідати фаху випускника, мати комплексний характер. Під час визначення теми слід врахувати не тільки її актуальність, а й наявність наукової літератури та довідкових джерел.

Якщо тема відповідає спеціальності здобувача, вона може бути затверджена кафедрою. Обрана тематика роботи закріплюється за здобувачем і не може бути змінена ним на власний розсуд. Тому здобувачам слід чітко пам'ятати тему роботи, оскільки навіть незначні зміни у формулюванні роботи вважаються невідповідністю затвердженій темі роботи. Під час вибору теми важливо пам'ятати, що від неї може залежати ступінь важкості виконання роботи. Тому до вибору теми слід підходити дуже ретельно. Варто перед вибором теми проконсультуватися зі своїм науковим керівником. Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт для здобувачів спеціальності «Освітні науки» подано у додатку А.

Обравши тему роботи та погодивши її з науковим керівником, здобувач подає заяву на ім'я завідувача кафедри, в якій просить затвердити її (додаток Б). Затвердження теми та наукового керівника відбувається на засіданні кафедри. За поданням кафедри теми кваліфікаційних робіт та їх наукові керівники затверджуються наказом ректора Академії. Тема може коригуватися у процесі виконання роботи за згодою наукового керівника та завідувача кафедри.

4. ПІДБІР ЛІТЕРАТУРИ

Після визначення теми роботи слід розпочати пошук літератури з перегляду бібліотечних каталогів, а також науково-методичних періодичних видань, в яких можуть бути опубліковані необхідні матеріали. Методика пошуку джерел і літератури включає такі елементи: робота з путівниками, описами, оглядами, покажчиками, картотеками (предметно-тематичними, іменними), каталогами (систематичними, предметними, іменними,

географічними), електронними базами даних архівів, бібліотек та інформаційних центрів. Допомогу в пошуку літературних джерел нададуть також реферативні видання, які містять скорочене викладення змісту первинних документів (або їх частини) з основними фактичними даними і висновками.

При підборі літератури варто створювати картки, на яких записувати вихідні дані праці та коротку анотацію для того, щоб в подальшому не втратити вихідні дані книг. Подібні картотеки дозволять визначити, яка література підходить для написання наукової роботи в цілому чи її структурних підрозділів. Також рекомендується опрацювати тематичні онлайн-каталоги провідних українських та зарубіжних бібліотек. Користування Інтернет-мережею може бути виправданим, якщо у ній репрезентовані оцифровані книги, журнали зі статтями, які стосуються теми дослідження, а також законодавчо-нормативні акти, представлені на сайтах державних установ.

Працювати з літературою можна за таким алгоритмом:

1. На комп'ютері потрібно створити кілька файлів/папок відповідно до назв запланованих розділів чи підрозділів.

2. У ці папки зберігати цифрові/скановані копії відібраних наукових робіт, при цьому необхідно на початку кожного файлу (чи безпосередньо в ньому або на паперовому аркуші) записувати точні вихідні відомості праці (прізвище автора, повну назву статті/книги, рік видання та видавництво, загальну кількість сторінок) для того, щоб не загубити вихідні дані публікацій.

3. Виписувати обрані цитати слід одразу у файл «Word». Слід виписувати тільки той матеріал, що має відношення до теми дослідження. **Кожна цитата обов'язково повинна супроводжуватися точним описом джерела з позначенням сторінок, на яких опубліковано цей матеріал.**

При написанні наукової роботи слід спиратися на праці різних авторів: чим різноманітніше коло використаної наукової літератури, тим вищою є теоретична та практична значущість дослідження. Опрацювання наукової проблеми доцільно розпочинати із узагальнюючих праць, а потім перейти до більш спеціалізованих публікацій. До джерельної бази дослідження здобувач може залучити матеріали, отримані під час практики. Після ознайомлення з літературою складається попередній, узгоджений з науковим керівником, план роботи, який можна буде уточнювати під час роботи над проєктом.

5. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Випускна кваліфікаційна робота повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність. Зміст випускної кваліфікаційної роботи магістра визначається її темою. Зібравши необхідний теоретичний і практичний матеріал, здобувач складає план кваліфікаційної роботи, який погоджує з науковим керівником.

Структура кваліфікаційної роботи повинна мати такі елементи:

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ.

ЗМІСТ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ (за необхідності).

ВСТУП.

ОСНОВНА ЧАСТИНА, яка складається з розділів та підрозділів з висновками до кожного з них (доцільність розподілу на підрозділи – за узгодженням з науковим керівником).

ВИСНОВКИ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

ДОДАТКИ (за необхідності).

5.1 Титульний аркуш кваліфікаційної роботи

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи (цей аркуш не нумерується, але враховується в загальну нумерацію). Він містить відомості, які подають у такій послідовності:

1. Назва освітнього закладу, повна назва кафедри, де виконується наукове дослідження.
2. Повна назва документа із зазначенням теми.
3. Курс, номер групи здобувача, спеціальність (спеціалізація), прізвище, ім'я та по батькові у називному відмінку.
4. Вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали наукового керівника;
5. Місто та рік виконання роботи.

Зразок оформлення титульного аркуша наведено у додатку В. Вимоги до оформлення титульного аркуша можуть змінюватися. Інформацію про такі зміни повідомляє кафедра.

5.2. Зміст

Зміст подають на початку роботи (при загальній нумерації сторінок проставляємо порядковий номер 2). Він містить назви та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, таких, як: перелік умовних скорочень (якщо вони є), вступ, заголовки розділів та підрозділів, висновки, список використаних джерел, додатки (за наявності). Усі розділи, що вміщені у плані роботи, повинні бути продубльовані і виділені у тексті заголовками і підзаголовками. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, грамотно сформульованими, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її. Загальний обсяг змісту кваліфікаційної роботи може складати 1-1,5 сторінки. Зразок оформлення змісту наведено у додатку Г.

5.2.1. Перелік умовних скорочень (за необхідності)

Якщо в науковій роботі використано специфічну термінологію, маловідомі скорочення, символи, позначення тощо, то їх перелік може бути поданий в роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, а справа – їх детальне розшифрування. Зразок оформлення переліку умовних скорочень наведено у Додатку Д.

У кваліфікаційній роботі можливе використання загальноприйнятих скорочень (наприклад, *до н. е.* – до нашої ери, *НДІ* – науково-дослідний

інститут, *і т. д.* – і так далі, *і т. і.* – і таке інше, *див.* – дивись) та спеціальних (наприклад, *вид.* – видання, *ТО* – творче об'єднання, *texred* – технічний редактор).

Якщо в тексті роботи спеціальні позначення повторюються менше трьох разів, то перелік не складають, а розшифрування позначень наводять у тексті при першому їх згадуванні. Такі скорочення варто писати таким чином: спершу записати повністю, а поряд (у дужках) вказати скорочену назву, яка вживатиметься надалі у тексті. Наприклад: *інформаційно-рекламне агентство (далі – ІРА), діафільм (далі – дф).*

Проте скороченнями у науковій роботі зловживати не варто, а у **ВСТУПІ** використовувати їх взагалі не рекомендовано. Скорочення мають бути однаковими в усій роботі.

Рекомендовано скорочення (*і т. д.*, *XXI ст.*), ініціали при прізвищах (*І. А. Гуменюк*), назви населених пунктів (*м. Луцьк, м. Київ*) в основному тексті друкувати через нерозривний пробіл (одночасне натискання клавіш *Ctrl+Shift+пробіл*). Інші скорочення (на зразок *1980-ті, 1570-20*) слід друкувати з нерозривним дефісом (одночасне натискання клавіш *Ctrl+Shift+defic*).

5.2.2 Вступ

Вступ є однією з найважливіших частин роботи, який у концентрованому вигляді представляє всю роботу. Тому його написання є важливим. У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, формулюється мета роботи, визначається об'єкт та предмет дослідження.

Окремі пункти вступу попередньо визначаються на першій консультації з науковим керівником. Вступ оформлюється остаточно після написання основного тексту роботи. Вступ повинен складати від 2 до 5 сторінок. Зразок оформлення вступу кваліфікаційної роботи наведено у Додатку Е.

Ключові структурні компоненти вступу подають в рекомендованій нижче послідовності (назву кожного пункту виділяти напівжирним шрифтом і розпочинати абзацу):

Актуальність дослідження. Мета дослідження.

Завдання дослідження. Об'єкт дослідження.

Предмет дослідження. Методи дослідження.

База дослідження (за наявності).

Джерельна база дослідження.

Практичне значення одержаних результатів дослідження.

Апробація результатів дослідження (за наявності).

Структура роботи.

Актуальність дослідження – обов'язкова вимога до кваліфікаційної роботи, перший критерій, за яким здійснюється оцінювання роботи. *Актуальність теми* відбиває важливість теми дослідження, перспективи її розвитку. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Сутність проблеми або наукового завдання достатньо висвітлити кількома реченнями. Рекомендовано в межах 1-2 сторінок коротко викласти суть проблеми дослідження; значення для подальшого розвитку відповідної галузі науки;

соціальну значущість теми дослідження.

Необхідно аргументувати теоретичну та практичну значущість обраної теми, вказати стан вивченості питання. ***Здобувач повинен пояснити, чому важливо досліджувати саме цю тему.*** Тому важливо завершити огляд коротким резюме стосовно необхідності проведення дослідження у даній галузі.

Після обґрунтування актуальності формують мету і завдання дослідження. **Мета дослідження** має узгоджуватись з назвою роботи, об'єктом і предметом дослідження. Магістр повинен відповісти на питання для чого він досліджує дану проблему. Мета формулюється чітко і лаконічно, одним реченням і повинна випливати з теми роботи (вивчення..., обґрунтування..., розробка ...).

Із загальної мети випливають конкретні **завдання роботи**, які перелічують згідно з порядком їх розв'язання у роботі. Кожне завдання потребує точного визначення виду дослідження. Характер завдань впливає з назв розділів та підрозділів роботи і їх зміст формують, використовуючи такі поняття: *визначити..., виокремити..., установити ..., виявити..., з'ясувати..., обґрунтувати..., описати..., охарактеризувати..., продемонструвати..., розкрити..., розробити..., сформулювати ...* тощо.

Формулювати завдання слід якомога докладніше та лаконічніше, оскільки опис їх вирішення становитиме зміст розділів кваліфікаційної роботи. Слід пам'ятати, що завдання повинні бути повною мірою розкриті в основному тексті роботи. При формулюванні завдань слід виходити з мети роботи. Не варто визначати надто велику кількість завдань (понад 6), адже їх здобувачеві буде важко виконати. Також не варто визначати надто мало завдань (2-3), адже у такому разі постануть сумніви стосовно якісного виконання мети роботи. ***Виходячи із завдань дослідження, автор має зробити висновки до роботи,*** причому висновків може бути на 1–2 більше, ніж завдань.

Об'єкт дослідження є процесом або явищем, що породжує проблемну ситуацію й обране для дослідження, а **предмет дослідження** – певні аспекти досліджуваного об'єкта. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. В об'єкті виділяється така окрема його частина, яка буде предметом дослідження. Саме на нього повинна спрямовуватися основна увага автора наукової роботи, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи. Предмет дослідження має співпадати за сутністю з метою дослідження.

Територіальні та хронологічні рамки дослідження (за необхідності). Необхідно чітко визначити часові та територіальні межі, які охоплюються кваліфікаційною роботою. Наприклад, у вступі кваліфікаційної роботи на тему «Діяльність видавничих осередків на українських землях у другій половині XVI – XVIII ст.» цей пункт можна визначити наступним чином:

Хронологічні рамки дослідження охоплюють XVI – XVIII ст. Нижня межа окреслена другою половиною XVI ст. – початком друкарства на українських землях. Верхня хронологічна межа доведена до кінця XVIII ст. до завершення побутування стародруків в Україні.

Територіальні рамки дослідження – українські землі у другій половині

XVI–XVIII ст.

Автор кваліфікаційної роботи обирає **методи дослідження**, за допомогою яких він планує вирішити конкретні завдання роботи. Під час написання наукової роботи дослідник користується загальнонауковими методами (аналогія, узагальнення, класифікація, спостереження, аналіз та синтез, індукція та дедукція, порівняння, формалізація, гіпотеза тощо) та методами, які використовуються в педагогіці та окремих наукових дисциплінах психолого-педагогічного циклу. Автор кваліфікаційної роботи обирає методи дослідження відповідно до завдань, оскільки кожне питання потребує особливого підходу. У тексті вступної частини кваліфікаційної роботи потрібно коротко вказати суть використаних методів дослідження. Рекомендовано конкретизувати, які методи і при написанні яких розділів було застосовано. Важливо розуміти, що успіх дослідження зростає завдяки поєднанню різних методів, які дозволяють всебічно і об'єктивно розкрити досліджуване явище. Приклад оформлення:

***Методи дослідження** зумовлені темою, метою та завданнями наукової роботи. У процесі дослідження використано загальнонаукові методи – аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, індукція, дедукція та ін. Під час підготовки роботи застосовувалися спеціальні методи дослідження: проблемно-хронологічний, історико-генетичний, синхронний, порівняльно-історичний та ін.*

База дослідження (за необхідності). Якщо наукова робота здобувача емпіричного характеру, то слід вказати організацію, де проводилося дослідження або було зібрано і використано матеріали для написання роботи (заклад, підприємство, освітня чи наукова установа чи інша інституція, а також місто (село), область. Додатково можна розкрити кількісний і якісний склад вибірки досліджуваних матеріалів.

Практичне значення наукової роботи полягає у перспективі використання її результатів. В описі практичного значення роботи можна зазначити, що її результати та висновки можуть поглибити знання з досліджуваної теми, знайти застосування у певних курсах (із зазначенням конкретного розділу в дужках), відзначити важливість отриманих фактів і висновків для подальших наукових розробок здобувачів. Рекомендовано навести практичні сфери застосування результатів. Наприклад: ***Практичне значення роботи** полягає у тому, що матеріали і висновки дослідження можуть бути використані в навчальних курсах з дисциплін «Дидактичні системи в освіті», «Філософія освіти», «Управління освітньою діяльністю», «Професійна та педагогічна психологія», а також при написанні підручників і посібників з освітніх наук.*

В апробації роботи (у разі наявності) наводяться дані щодо участі автора в конференціях, колоквіумах, круглих столах, щодо публікацій за темою кваліфікаційної роботи та впровадження результатів дослідження в певній організації чи установі. Якщо публікацій за темою наукової роботи не було, апробація результатів дослідження не вписується у вступ. Особливу увагу слід звернути на точні назви всіх конференцій, вказати повні назви міст та дати проведення (обов'язкова участь щонайменше в одній конференції). У цьому

пункті автор наукової роботи також вказує публікації у фахових виданнях, статті, тези та наукові повідомлення як результат участі у конференціях, семінарах тощо. Дані слід подавати згідно з вимогами до оформлення бібліографічного опису списку джерел. Приклад оформлення:

***Апробація результатів дослідження** здійснена шляхом її обговорення на спеціалізованому засіданні кафедри фізичної культури, спорту та освітніх інновацій у березні 2025 р. З обґрунтуванням основних положень роботи автор виступав на міжнародній/всеукраїнській/регіональній конференції (слід вказати повну назву та дату проведення).*

або

***Апробація результатів наукової роботи** здійснено у публікаціях автора:.... Результати дослідження обговорювались на засіданні кафедри фізичної культури, спорту та освітніх інновацій у червні 2025 р.; на міжнародній конференції(назва і дата проведення) тощо.*

Закінчується вступ описом **структури роботи**. У цьому пункті зазначають наступні складові компоненти: вступ; основну частину, яка включає у себе розділи, підрозділи, пункти тощо; висновки; список використаних джерел (загальна їх кількість); додатки. Рекомендовано вказувати загальний обсяг роботи та основного тексту. До основного тексту роботи не входить список використаних джерел та додатки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають суцільній нумерації і складають загальний обсяг роботи. Наприклад:

***Структура дослідження.** Робота складається зі вступу, основної частини, яка включає три розділи, висновків, списку використаних джерел та 5 додатків. Загальний обсяг роботи становить 65 сторінок, із них 40 сторінок основного тексту, 5 сторінок займають додатки. Список використаних джерел містить 67 позицій.*

5.2.3. Основна частина роботи

В основній частині кваліфікаційної роботи викладається зміст дослідження.

Тут повинні бути розкриті мета та завдання роботи, сформульовані у вступі.

Основний текст роботи повинен бути структурованим, тобто поділеним на відповідні складові частини – пропорційні, логічні, внутрішньо завершені частини (розділи, підрозділи, пункти, підпункти, параграфи, абзаци), де логічно прослідковуються причинно-наслідкові зв'язки. Поділ тексту на складові частини передбачає єдність композиційної структури. Кожний розділ висвітлює самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання. Перехід від одного абзацу до іншого означає перехід до нової думки. Іноді абзац може складатися з одного речення, якщо йому надають особливого значення.

Для кваліфікаційної роботи рекомендується поділ основної частини на 2-3 розділи. **Розділ не може мати таку ж назву, як і робота загалом.**

Якщо кваліфікаційна робота складається з **двох розділів**, рекомендовано такий порядок структурування змісту та викладу матеріалів дослідження: у

першому розділі здійснюється аналіз науково-методичної літератури з проблематики дослідження, подаються загальні та специфічні характеристики базових понять дослідження, обґрунтовують вибір напрямку дослідження; у другому розділі дослідження наводять методи вирішення завдань та їх порівняльні оцінки, описують виконане дослідницьке завдання, методику експериментальної роботи.

Якщо кваліфікаційна робота складається з *трьох розділів*, рекомендовано такий порядок структурування змісту та викладу матеріалів дослідження: у першому розділі здійснюється аналіз науково-методичної літератури з проблематики дослідження, досліджується генезис, сутність і зміст явища, що досліджується; подаються загальні та специфічні характеристики базових понять дослідження, обґрунтовують вибір напрямку дослідження; у другому розділі дослідження, наводять форми та методи вирішення завдань та їх порівняльні оцінки, визначаються умови, дотримання яких сприяє ефективності досліджуваного процесу, структурно- функціональний аналіз проблеми, що досліджується, типологізація явища, або критерії його зрілості; у третьому розділі, як правило, подано методику проведення експериментального дослідження, аналіз результатів проведеного дослідження, рекомендації з оптимізації процесу, що досліджується.

Кожний розділ слід розпочинати з нової сторінки. Текст кожного розділу варто розпочинати з передмови (короткий вступ з обраного напрямку, із обґрунтуванням застосованих методів дослідження). Кількість підрозділів визначається здобувачем самостійно на основі змісту роботи. У межах кожного розділу можна виділяти 2-3 підрозділи, що мають відображати логічну послідовність дослідження і розробки власних пропозицій. Кількість розділів та підрозділів не можна строго регламентувати, оскільки кожна наукова тема має свою специфіку, а відтак, й індивідуальні підходи до структуризації.

У розділах автор вичерпно викладає результати власних досліджень. В основній частині роботи увага приділяється розкриттю нових ідей, гіпотез, оригінальних підходів до вивчення проблеми. Результати аналізу даних можна представити також в таблицях, схемах, діаграмах, графіках тощо. Потрібно уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення. Проте розділи повинні бути насичені теоретичною інформацією, аналізом стану питань, що вивчаються.

Тема наукової роботи повинна бути розкрита без пропуску логічних ланок. Тому, починаючи працювати над розділом, слід відзначити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу. Тези необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, аналізом конкретного практичного досвіду.

Розділи можуть включати аналіз опрацьованої наукової літератури відповідно до завдань дослідження. При написанні тексту роботи здобувач може цитувати інших авторів з обов'язковим посиланням на джерело.

У кваліфікаційній роботі текст повинен відповідати вимогам і нормам наукового стилю, який має такі особливості: зрозумілість і предметність тлумачень; логічна послідовність і аргументованість викладу; об'єктивний аналіз та узагальненість понять і явищ; точність і лаконічність висловлювань;

аргументація й переконливість тверджень; однозначне пояснення причинно-наслідкових відношень; докладні висновки.

У кваліфікаційній роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати дослідження, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології. Бажано вживати загальновідомі слова, обмежувати кількість підрядних речень, не захоплюватися пасивними зворотами, дотримуватися природного порядку слів; не порушувати послідовності викладу, обмірковувати поділ на абзаци тощо.

При висловлюванні власної думки у тексті (якщо вона має вагомі аргументи) не варто зловживати займенником «я». Як правило, особовий займенник «я» замінюється на займенник «ми». Науковий етикет вимагає висвітлення всього тексту наукової роботи (а також і виступу здобувача під час захисту роботи) **від першої особи множини**. Наприклад: *На нашу думку..., ми визначили..., ми дотримуємося позиції..., нам слід зазначити..., ми вважаємо... тощо.*

Найчастіше у науковій комунікації переважає використання безособових форм (*досліджено, розглянуто, проаналізовано тощо*). Наприклад, *нами застосовано метод, прочитано монографію тощо*. Об'єктивності думки сприяють ібезособові речення, пасивні звороти, зворотні дієслова.

У науковій роботі слід уникати неточностей, розмитих визначень, захоплення епітетами та ін. Виразність викладу інформації забезпечуються відповідним використанням термінології, відсутністю суперечності в аргументації, підтвердження висновків фактами чи даними.

Для вираження тієї чи іншої мовленнєвої функції використовуються різні мовні засоби. Часто в науковому тексті вони виконують роль кліше, якими зручно користуватися при конструюванні тієї чи іншої думки. Наприклад:

Послідовність викладу можна передати такими словосполученнями: *по-перше, по-друге, по-третє; з одного боку, з іншого боку; насамперед, передусім, спочатку; також, тепер, водночас.*

Ступінь вірогідності повідомлення: *вочевидь, безумовно, без сумніву, безперечно, напевне, певна річ, звичайно, (як) відомо.*

Послідовність у часі: *спочатку, потім, тепер, насамперед, перш ніж, після того як, водночас, наприкінці.*

Причина і наслідок, умова і наслідок: *оскільки; тому; відтак; таким чином; отже; внаслідок; в результаті; у зв'язку з тим, що; через те, що; зважаючи на те, що; з огляду на те, що; з огляду на викладене вище; це залежить від того, що.*

Доповнення, уточнення: *водночас, зокрема, крім того, щоправда, наприклад, разом з тим.*

Узагальнення, висновок: *отже, таким чином, відтак, узагальнюючи сказане, зважаючи на викладене вище, звідси, підсумовуючи.*

Мова роботи повинна точною щодо термінології, виразною щодо змісту, легкою для сприйняття, конкретною.

5.2.4. Висновки

Висновки – це підведення підсумків наукового дослідження.

Висновки мають містити стисле викладення теоретичних і практичних результатів, отриманих автором роботи в ході дослідження, а також обґрунтування перспектив проведення подальших досліджень у цій галузі. Назва рубрики пишеться великими літерами, напівжирним 14 шрифтом (**ВИСНОВКИ**), з абзацу (1,25 см) і з розміщенням по центру. Рекомендовано кожен висновок нумерувати і починати з окремого абзацу. Обсяг загальних висновків повинен сягати 3-5 сторінок.

Висновки повинні бути зроблені чітко по сформульованих у вступі завданнях, які, в свою чергу, повинні бути розкриті в основному тексті роботи. Важливо пам'ятати, що кожне поставлене завдання роботи (у **ВСТУПІ**) має бути підсумоване принаймні одним загальним висновком. Якщо висновки жодним чином не стосуються завдань, тоді робота вважається не виконаною і не може бути позитивно оцінена.

Висновки є чітко сформульованими основними положеннями, які впливають з результатів проведеного дослідження. У загальних висновках викладають насамперед найважливіші наукові та практичні результати дослідження, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (завдання).

У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації або пропозиції щодо їх використання. У загальних висновках також обґрунтовується необхідність і перспективність подальшого вивчення проблеми. Рекомендовано сформулювати не лише висновки наукового дослідження, а й рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

При формулюванні висновків слід звернути увагу на те, щоб думки були пов'язані між собою логічно, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї. Жоден висновок не повинен суперечити іншому, а підтверджувати його.

Висновки є повністю власною думкою здобувача й не повинні містити цитувань, посилання на інших авторів, загальновідомі істини тощо. Гіпотези та припущення до висновків не включають. Висновки повинні бути короткими, не містити складнопідрядних речень. У формулюванні висновків не варто користуватись виразами типу: «У результаті проведених досліджень встановлено, що...», «З результатів проведених досліджень випливає, що...». Формулювати думку слід одразу по суті питання.

5.2.5. Список використаної літератури

Кваліфікаційна (кваліфікаційна) робота завершується **СПИСКОМ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ** (назва рубрики пишеться великими літерами, напівжирним 14 шрифтом, з абзацу (1,25 см) і з розміщенням по центру). У зазначеному списку можуть вказуватися лише **опрацьовані** здобувачем джерела, на які обов'язково повинні бути **посилання** в основному

тексті роботи. Кількість процитованих джерел повинна складати не менше 40.

До списку літератури включаються всі публікації українських і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Рекомендовано використання наукової літератури іноземними мовами (англійською, німецькою тощо). До зазначеного переліку варто включати архівні джерела, а також новітні видання, у т. ч. електронні носії та інтернет-джерела. Переважну більшість джерел, на які спирається автор під час написання роботи, мають бути наукові праці, що вийшли у світ упродовж останніх 5-ти років. Особливу цінність при написанні наукових робіт мають наукові праці останнього (поточного) року опублікування.

Літературні джерела розміщуються в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків публікацій. За погодженням з науковим керівником використані джерела можна розташувати в порядку появи посилань у тексті. Усі джерела вказуються тією мовою, якою вони опубліковані. Якщо в списку вміщено посилання на джерела, записані кириличними і латинськими літерами, то спочатку треба наводити літературу за кириличним алфавітом. Після цього зазначається література, яка опублікована іноземними мовами і з використанням латинських літер, за абеткою, без пропусків рядків і з наскрізною нумерацією.

Бібліографічний опис джерел та літератури складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної або видавничої справи. Рекомендовано відомості про джерела, що включені до списку, укласти відповідно до сучасних чинних вимог (ДСТУ 8302:2015 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»).

Приклади оформлення літератури у списку наведено у Додатку И.

5.2.6. Оформлення ілюстративного матеріалу у тексті кваліфікаційної роботи. Додатки

Ілюстрації. Якщо в тексті роботи використовуються ілюстрації (малюнки, графіки, схеми, фотографії, діаграми та графіки) і таблиці, то вони подаються безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або у додатках. Якщо ілюстрація чи таблиця мають розмір більший, ніж формат А4, то їх розміщують у додатках.

Кожна ілюстрація має бути за змістом взаємопов'язана з основним текстом. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією зазвичай має такі елементи:

- найменування графічного сюжету позначають словом «Рисунок»;
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера (№) арабськими цифрами.

Нумерують ілюстрації послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках). Номер ілюстрації складається із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рисунок 1.3» (третій рисунок першого розділу). Назву рисунка

друкують з великої літери та розміщують під ним посередині рядка.

Якщо ілюстрація виноситься у додаток, її номер складається з літери додатка і порядкового номера, між якими ставиться крапка, наприклад: «Рисунок А.1.» (перший рисунок додатка А). Посилання на ілюстрації у тексті, який з нею пов'язаний, треба вказати у вигляді виразу в круглих дужках. Наприклад: (див. рисунок 3.1).

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. Назву таблиці друкують з великої літери і розміщують над таблицею з абзацного відступу. Номер таблиці складається із номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо таблицю винесено у додаток, її номер має складатися із літери додатка і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця А.1» (перша таблиця додатка А).

Кожна таблиця має назву, котру розміщують над нею і друкують з абзацного відступу. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Приклад побудови таблиці:

Таблиця 1.1

Назва таблиці				
	Заголовок граfi		Заголовок граfi	
	Підзаголовок граfi	Підзаголовок граfi	Підзаголовок граfi	Підзаголовок граfi

Якщо таблиця переноситься на наступну сторінку, то над таблицею з абзацного відступу пишеться «Продовження таблиці» і вказується її номер. Заголовки граф пишуть з великої літери, підзаголовки – з малої, якщо вони становлять одне речення з заголовком, і з великої, якщо вони є самостійними. Заголовки (як підпорядковані, так і головні) мають бути максимально точними та простими.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш, у цьому разі назву вміщують тільки над її першою частиною.

Усі наведені в таблицях дані мають бути достовірними, однорідними і згрупованими за найбільш суттєвими ознаками. На всі таблиці роботи повинні бути посилання в тексті. При цьому слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад: «... в табл. 1.2». У повторних посиланнях вживають скорочено слово «дивись», наприклад: (див. табл. 1.3).

Оформлення додатків. Цифрові та інші допоміжні матеріали, які підтверджують певні положення наукової роботи, рекомендовано подавати в

додатках, які розміщуються наприкінці роботи, після списку використаних джерел.

Додатки оформлюють як продовження основного дослідження і їх обсяг строго не регламентується. На кожен додаток в основному тексті повинно бути посилання. Наприклад, так: *(див. Додаток Б)*.

До додатків можуть включатися:

- проміжні формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- діаграми;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- креслення;
- фотографії;
- законодавчі та нормативно-правові акти;
- інші дані та матеріали.

Також у додатках можуть розміщуватися копії наукових праць Здобувача (тез доповідей на наукових конференціях, наукові статті, розробки тощо).

Кожен додаток починається із нової сторінки. Посередині рядка над заголовком з великої літери друкують слово «Додаток» і відповідну велику літеру української абетки, крім літер І, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, **Додаток А, Додаток Б, Додаток В** і т. д. Кожен додаток має свій заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично основному тексту на сторінці.

Текст кожного додатка при необхідності може поділятися на розділи й підрозділи, пункти та підпункти, які нумерують у межах кожного додатка. Наприклад: **А.2** – другий розділ додатка А; **В.2.1** – перший підрозділ другого розділу додатка В. Подібним чином нумеруються ілюстрації, таблиці та формули, розміщені у додатках. Наприклад: Рисунок А.1.1 – перший рисунок першого розділу додатка А.

6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати орфографічним й естетичним нормам. При оформленні роботи важливими є нормативність (дотримання вимог та стандартів), акуратність, грамотність.

Кваліфікаційна робота виконується українською мовою. У назві кваліфікаційної роботи та її розділах слід уникати використання термінології псевдонаукового характеру та назв, в яких не відображено достатньою мірою суть проблеми (починаються зі слів “Дослідження деяких шляхів ...”, “Деякі питання ...”, “Матеріали до вивчення ...”, “До питання ...” тощо). Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи становить 50-60 сторінок. Кваліфікаційну роботу подають на кафедру у вигляді спеціально підготовленого переплетеного рукопису та на електронному носії. Захист роботи проходить державною або (за бажанням доповідача) іноземною мовою (основною).

Кваліфікаційну роботу друкують за допомогою комп’ютерного набору з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм). Текстовий редактор – «Microsoft Word».

Розміри полів: верхнє та нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 10 мм. Абзацний відступ повинен складати 1,25 см. Шрифт – Times New Roman, кегль – 14 пунктів, міжрядковий інтервал – 1,5. Шрифт друку має бути чіткий, чорного кольору, середньої жирності.

Текст слід друкувати без переносів, вирівнювання основного тексту – по ширині. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Примітки чи виноски на сторінці не робити. При написанні тексту слід чітко диференціювати дефіс (-) та тире(–).

Текст кваліфікаційної роботи з граматичними, пунктуаційними та орфографічними помилками є неприпустимим. Друкарські помилки, описки, графічні неточності, які виявилися під час написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням коректором та нанесенням (акуратним наклеюванням) на тому ж місці або між рядками виправленого тексту машинописним способом. Вписувати виправлення від руки можна лише чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору.

Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти і виділяють напівжирним шрифтом. Назви структурних частин роботи – **ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ** – друкують з нової сторінки великими літерами симетрично до тексту (шрифт – 14 напівжирний, вирівнювання – по центру). Назву розділу слід друкувати з нового рядку під номером розділу. Крапка після номера розділу і в кінці заголовка не ставиться. Зразок оформлення сторінки з розділом та підрозділом подано у Додатку Ж.

Новий підрозділ друкується на тій самій сторінці, на якій закінчився попередній, відступ між підрозділами – два інтервали. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами, окрім першої – великої, з абзацного відступу, розмір шрифту – 14 напівжирний. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком розділу та заголовком підрозділу складає два інтервали.

Не допускається розташування заголовку підрозділу внизу сторінки, якщо під ним не вміщується щонайменше три рядки тексту. У такому разі назву підрозділу разом із тестом вміщують на наступній сторінці. Не рекомендується залишати один рядок тексту з абзацу на наступній сторінці.

У науковій роботі дозволяється авторам виділяти важливий текст таким чином: **напівжирний**, *курсив*, ***напівжирний курсив*** або підкресленням. Виділення по всьому тексту повинні бути виконані в одному стилі.

Застосовані у науковій роботі лапки повинні бути одного стилю (« »).

Аналогічною є вимога і до стилю апострофів « ' ».

Водночас текст роботи не варто перевантажувати маркерами, курсивом, іншими шрифтами. Не допускається виділяти частину тексту за допомогою інших шрифтів (окрім Times New Roman), іншого розміру (окрім 14 кеглю), іншого інтервалу тощо.

Нумерація. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів,

рисунків, таблиць подається арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включається до загальної нумерації сторінок, але **номер сторінки (1) не ставиться на аркуші**. Починаючи з другої сторінки, номер ставиться у правому нижньому куті сторінки без крапки в кінці.

Після номера розділу крапка не ставиться. Слід зауважити, що такі структурні частини кваліфікаційної роботи, як **ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ** та **ДОДАТКИ** не мають порядкового номера. Усі сторінки усіх складових кваліфікаційної роботи підлягають наскрізній нумерації.

Підрозділи (параграфи) нумеруються у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера параграфа, між якими ставиться крапка. У кінці номера підрозділу ставиться крапка і в цьому ж рядку розміщують заголовок підрозділу. Крапка після назви підрозділу не ставиться.

7. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПРАЦЮВАННЯ НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ ТА ОФОРМЛЕННЯ ПОСИЛАНЬ

При написанні наукових робіт здобувач має обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. Посилання бажано робити на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли праці, в яких міститься необхідний матеріал, не перевидавалися пізніше.

При опрацюванні наукових джерел здобувачам рекомендується робити дослівні і повні та точні записи. *Наприклад*, можна зробити детальний конспект, виписки у формі цитат тощо.

Для підтвердження власних аргументів посиланнями на авторитетне джерело слід наводити *цитати*. Цитати – дослівні уривки з використаних джерел, які вживаються у роботі для підтвердження авторських аргументів або для критичного аналізу літературних джерел. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити його зміст.

Загальні вимоги до цитування такі:

– текст цитати наводиться без жодних змін, зі збереженням особливостей авторського написання, зокрема орфографії, пунктуації і шрифтових позначень. Окрім того, текст цитати починається і закінчується лапками (« ... ») і наводиться в граматичній формі, в якій він поданий в джерелі.

Стиль лапок має бути однаковим по всьому тексту роботи. Якщо у тексті самої цитати будь-яке слово чи словосполучення береться у лапки, то цитату прийнято закривати не двома, а одними лапками.

Наукові терміни та словосполучення, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У такому випадку можна використовувати вираз «*так званий*». Якщо автор наукового дослідження робить у чужій цитаті певні виділення (*курсив*,

напівжирний шрифт тощо) для того, щоб акцентувати увагу на певному понятті, то слід в дужках зробити відповідне застереження, наприклад: (*виділено нами – ІК*), (*курсив наш – ІК*), (*підкреслено нами – ІК*) і т. і., де ІК – ініціали Вашого імені та прізвища. Зразок: (*курсив наш – І. К.*). (маються на увазі перші літери ім'я та прізвища автора роботи – Іван Козак);

– цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора.

Якщо потрібно цитувати не все речення, а лише окремі слова чи фрази (за умови, що думка автора не буде спотворена), то такі вислови беруться в лапки («...»). При цьому пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні авторського тексту позначається трьома крапками ([...]). Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, в кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається. Проте, обов'язково слід вказати джерело, з якого запозичена думка;

– при непрямому цитуванні (викладі думок інших авторів своїми словами) слід бути максимально точним у викладі думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і робити відповідні посилання у тексті на джерела. Цитати повинні подаватися лише з першоджерел, а не з праць інших авторів;

– якщо текст дослідження перевантажений цитатами і суцільним використанням тверджень науковців, то виникає підозра у відсутності авторських міркувань і знань самого здобувача. Надмірне цитування створює враження компілятивності праці. Водночас недостатнє використання інших джерел знижує наукову цінність викладеного матеріалу. Тому цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім, бо це знижує рівень наукової праці.

– кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

У тексті кваліфікаційної роботи посилання на джерела подають у квадратних дужках із зазначенням його порядкового номера за списком використаних джерел праці і через кому – номер сторінки, на якій міститься цитований уривок. Наприклад, [2, с. 18], де 2 – номер джерела у списку використаних джерел, а 18 – номер сторінки, де вміщено запозичений матеріал.

Якщо одразу після цитати наводиться посилання на джерело, крапка у кінці цитати виноситься за квадратні дужки посилання. Наприклад: *П. Отле називав документом будь-який носій соціальної інформації* [2, с. 25].

Якщо посилання здійснюється в цілому на джерело чи кількох різних авторів, то в дужках зазначаються лише номери посилань (через крапку з комою). Наприклад, «... у працях Л. Грінберг, О. Тур [7; 29] зазначається ...».

Якщо у тексті кваліфікаційної роботи використовують матеріали з монографій, оглядових статей та інших джерел, то в дужках слід точно вказати номери сторінок, на яких вміщено запозичені (наведені) відомості. У такому випадку необхідно зазначати і порядковий номер посилання, і номери сторінок у джерелах. Наприклад: «...А. Зернова та Ю. Пуля [2, с. 8; 8, с. 23] стверджують...»; «Іван Огієнко [5, с. 34] запропонував...», «Зменшення доходів від продажу книг за останні три роки становило 2,2 % [8, с. 52]».

Слід пам'ятати, що при посиланні на книгу в списку використаних джерел вказують загальну кількість сторінок; при посиланні на частину книги чи статтю в збірці вказують номери сторінок, на яких починається і закінчується стаття.

При цитуванні та переказі джерел найчастіше використовуються такі словосполучення: *За словами...; На думку...; Як влучно зазначив / зазначає...; Учений так характеризує (описує, подає)...; З точки зору автора...; Автор виділяє (пропонує, рекомендує, вважає, стверджує, підкреслює)... і т. і.*

При роботі із науковими джерелами слід пам'ятати, що власне дослідження передбачає критичний аналіз цих джерел. Проте пряме механічне переписування чужих думок є неприпустимим. Автор наукової роботи повинен вміти викласти свій погляд на шляхи вирішення обраної проблеми.

8. ЩОДО НЕПРИПУСТИМОСТІ ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ РОБОТАХ

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно обов'язково посилатися на авторів і літературу, з якої запозичено матеріали або окремі результати. Використання у роботі запозиченого матеріалу без посилання на автора не допускається. Це вважається плагіатом, тобто порушенням академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Академічна доброчесність у процесі написання кваліфікаційної роботи означає, що здобувачі та їх наукові керівники керуються насамперед принципом чесності у роботі та навчанні. Плагіат, тобто списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань, є неприйнятним у кваліфікаційній роботі здобувача.

Зокрема, відповідно до ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту», порушеннями академічної доброчесності є академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво та необ'єктивне оцінювання.

Академічний плагіат:

- плагіат фрагментів письмових робіт та повних текстів;
- плагіат ідей, даних, моделей, ілюстрацій тощо;
- відсутність належних посилань за відсутності привласнення авторства;
- помилки цитування.

Самоплагіат:

– дуплікація публікацій – публікація однієї і тієї самої наукової роботи (цілком або з несуттєвими змінами) в декількох виданнях, а також повторна публікація (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт як нових наукових робіт;

- дуплікація наукових результатів – публікація повністю чи частково одних і тих самих наукових результатів у різних статтях, монографіях, інших наукових працях як нових результатів, які публікуються вперше;
- подання у звітах із виконання різних наукових проектів тих самих результатів як таких, що отримані при виконанні відповідного проекту;
- повторне подання здобувачами освіти письмових робіт, які вже подавалися як звітність із інших дисциплін, без дозволу викладача;
- агрегування чи доповнення даних – суміщення раніше опублікованих і нових даних без їх поділу з відповідними посиланнями на попередню публікацію;
- повторний аналіз раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію цих даних та раніше виконаного їх аналізу.

Фабрикація:

- наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах вигаданих чи неперевірених даних, зокрема статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо;
- посилання на вигадані джерела інформації або навмисне посилання не на справжнє джерело;
- приписування іншим особам текстів, думок чи ідей, яких вони не висловлювали чи не публікували.

Фальсифікація:

- необґрунтоване корегування результатів власних наукових досліджень чи виконання навчальних завдань (таке, що не базується на повторних чи додаткових дослідженнях, вимірюваннях або розрахунках, виправленні виявлених помилок тощо);
- наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах свідомо змінених літературних даних та даних, отриманих із інших джерел; зокрема, статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо без належного обґрунтування причин і зазначення методики їх корегування;
- наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок.

Обман:

- включення до співавторів наукових публікацій осіб, що не брали кваліфікованої участі в їх підготовці;
- невключення до співавторів наукових публікацій осіб, що брали кваліфіковану участь в їх підготовці;
- подання як результатів власної праці робіт, виконаних на замовлення іншими особами, або робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання;
- здавання або представлення різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної навчальної діяльності;
- написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах;
- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.)

при виконанні групових контрольних заходів з однаковими варіантами;

- несамотійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або не зазначення інформації про отриману допомогу, консультації, співпрацю;

- проходження процедур контролю знань підставними особами;

- симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів;

- надання відгуків або рецензій на наукові або навчальні роботи без належного проведення їх експертизи.

Необ'єктивне оцінювання:

- свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

- невчасне повідомлення здобувачів освіти про систему оцінювання результатів навчання;

- застосування системи оцінювання, що не відповідає декларованим цілям та завданням теми, дисципліни, практики, освітньої програми тощо;

- відсутність об'єктивних критеріїв оцінювання.

Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування із закладу освіти.

Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату в наукових роботах:

- будь-який текстовий фрагмент, відтворений в тексті наукової роботи без змін чи з незначними змінами, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело у списку використаних джерел; винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/або є загальноживаними;

- якщо перефразування чи довільний переказ в тексті наукової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи;

- якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, то в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на першоджерело; якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («*цитуються за...*») і посилання на відповідний пункт списку використаних джерел;

- у разі використання у науковій роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції, а також посилання на відповідний пункт списку використаних джерел.

Одним із сучасних напрямів боротьби з академічним плагіатом є його виявлення і констатація за допомогою комп'ютерних програм. На сьогоднішній день існує небагато програмних засобів, які допоможуть встановити відсоток унікальності тексту. Кожне програмне забезпечення має свої особливості, переваги та недоліки. Найбільш популярними є такі ресурси: AdvegoPlagiat (<https://advego.com/antiplagiat/>); Etxt Antiplagiat (www.etxt.ru/antiplagiat/); ANTIPLAGIAT (www.antiplagiat.ru/); AntiPlagiarism.NET (www.antiplagiarism.net/ru/); CONTENT-WATCH (www.content-watch.ru/text/); TEXT.RU (www.text.ru/); Cognitive Text Analyzer (www.cognitivetpg.com/); Compare Suite (www.comparesuite.ru/); TurnItIn (<http://www.turnitin.com/>); STRIKEPLAGIARISM (<http://strikeplagiarism.com/>) та інші.

З метою реалізації зазначеного вище, роботи, які подаються до захисту, ретельно перевіряються системний адміністратором академії в програмі STRIKEPLAGIARISM (<http://strikeplagiarism.com/>). Допуск роботи до захисту можливий лише за умови відсутності в роботі елементів плагіату.

За результатами перевірки текст кваліфікаційної роботи може мати такий рівень оригінальності:

- понад 80 % – високий (текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням. Робота допускається до захисту);

- від 50 % до 80 % – задовільний (наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів. Робота допускається до захисту із доопрацюванням (за необхідності));

- від 40 % до 50 % – низький (наявні певні ознаки академічного плагіату. Результати перевірки роботи на плагіат обговорюється на засіданні кафедри. В залежності від того, який розділ роботи показав високий рівень академічного плагіату залежить рішення кафедр щодо прийняття чи відхилення такої роботи або її доопрацювання);

- менше 40 % – неприйнятний (наявні істотні ознаки плагіату. Матеріал до розгляду не приймається).

Якщо в кваліфікаційній роботі після перевірки тексту на оригінальність буде виявлено академічний плагіат, то рішення про допущення такої роботи до захисту приймається на засіданні кафедри. При цьому індивідуально для кожної роботи додатково проводиться аналіз вступу, кожного розділу та висновків на оригінальність. Наявність у роботі стандартних текстових кліше (які є загальноживаними та/чи не мають авторства), загальновідома інформація, що визнана всією спільнотою фахівців відповідного профілю, не можуть вважатися академічним плагіатом чи порушенням академічної доброчесності.

Випускова кваліфікаційна робота, у якій буде виявлено плагіат, до захисту не допускається.

Здобувач освіти не може вважатися автором кваліфікаційної роботи, якщо вона сформована чи згенерована комп'ютерною програмою в автоматичному режимі, відповідно така робота не допускається до захисту.

Якщо ж студент користувався штучним інтелектом, він має зазначити це в методиці формування чи послатися на програму. Тобто вказати, яким чат-ботом ІІІ користувався.

9. ПОДАННЯ ЧОРНОВОГО ВАРІАНТУ РОБОТИ НАУКОВОМУ КЕРІВНИКОВІ. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Здобувач подає випускню кваліфікаційну роботу магістра науковому керівникові на перевірку у встановлені терміни. Чорновий варіант роботи варто подати науковому керівникові для ознайомлення та формулювання рекомендацій і зауважень. Чернетка подається науковому керівникові заздалегідь, щоб він мав достатньо часу ознайомитися з нею. ***Не рекомендується подавати роботу частинами, адже це ускладнить формування коректних зауважень та рекомендацій.***

При усуненні недоліків здобувач не повинен бездумно та механічно виконувати рекомендації. У разі незгоди із зауваженнями наукового керівника Здобувачу треба дотримуватися своєї позиції, чітко її аргументувавши.

Після завершення написання роботи здобувач подає роботу в незброшурованому вигляді науковому керівникові для одержання від нього письмового *відгуку* з оцінкою проведених досліджень.

Відгук наукового керівника – це письмовий виклад думки особи, яка здійснює безпосереднє керівництво підготовкою та написанням кваліфікаційної роботи, щодо актуальності, повноти, наукової новизни та практичної цінності роботи, особистого внеску здобувача в розробленість порушених у роботі проблем. Відгук наукового керівника на роботу складається в довільній формі після перевірки чистового варіанта кваліфікаційної роботи.

Відгук наукового керівника може містити короткий аналіз проведеного дослідження, характеристику його теоретичного рівня, доцільність рекомендацій, їх обґрунтованість та висновок про допуск кваліфікаційної роботи до захисту.

Відгук може містити:

- висновки про актуальність досліджуваної проблеми;
- визначення повноти та якості розробки теми;
- коротку характеристику головних теоретичних рішень, практичних досягнень здобувача;
- висновки про цінність пропозицій автора, оригінальність, ступінь їх обґрунтування та можливість практичного застосування;
- характеристику рівня загальної підготовки здобувача, вміння самостійно татворчо вирішувати поставлені завдання;
- зазначення ступеня відповідності роботи вимогам щодо змісту та оформлення;
- зауваження щодо наявних у роботі недоліків;
- рекомендації щодо захисту кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник не виставляє оцінку науковій роботі, а узагальнено оцінює рівень виконання роботи, зазначає відповідність набутих випускником

знань, умінь та навичок вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця і можливість присвоєння йому кваліфікації фахівця певного освітньо-кваліфікаційного рівня за даним напрямом (спеціальністю). Зразок оформлення відгуку наукового керівника на кваліфікаційну (кваліфікаційну) роботу наведено у додатку К.

Відгук складається в одному примірнику й при захисті роботи зачитується на засіданні ЕК. Відгук наукового керівника не нумерують і не підшивають, його розміщують в конверті, який наклеюється з внутрішнього боку палітурки. У конверт також вкладають електронну версію кваліфікаційної роботи та електронну презентацію роботи на магнітному носії. Найменування файлу має містити назву роботи і прізвище автора.

Подання здобувачем електронної версії кваліфікаційної роботи без паперового варіанту на завершальному етапі виконання роботи не допускається і не може слугувати підставою для рецензування її науковим керівником. Електронний варіант елементів кваліфікаційної роботи може використовуватися як допоміжний засіб опрацювання матеріалу на проміжних етапах виконання роботи і не може вважатися офіційним. Проміжні варіанти структурних елементів роботи і завершена кваліфікаційна робота повинні подаватися науковому керівнику на перевірку і рецензування в паперовому вигляді. Вони можуть супроводжуватися електронною версією.

Кваліфікаційна робота після проходження попереднього захисту з відгуком направляється на рецензування. Рецензенти кваліфікаційних робіт призначаються кафедрою.

Рецензія – довільний аналіз та критична оцінка кваліфікаційної роботи. На кожен кваліфікаційну роботу надається одна рецензія. Вона має містити заголовок роботи, короткий перелік основних питань, позитивні і негативні враження, оцінку актуальності, практичної значимості. Завдання рецензування – оцінити теоретико-методологічний рівень підготовки здобувача, оволодіння ним науковими методами в процесі дослідження, вміння застосувати теоретичні знання до аналізу практичної діяльності організацій, здатність формулювати висновки і пропозиції, які мають практичне значення. Окрім того, рецензування має на меті надати здобувачу рекомендації щодо подальшої поглибленої роботи над обраною темою дослідження.

Рецензія на кваліфікаційну роботу повинна відображати такі самі аспекти, як і відгук наукового керівника. Форма написання рецензії є довільною. Рецензент дає розгорнутий письмовий відгук (рецензію) на кваліфікаційну роботу, який відображає:

- актуальність теми дослідження;
- висновки про повноту розробки теми;
- вміння визначити основні питання й викласти матеріал у логічній послідовності та взаємозв'язку;
- характеристику кожного розділу кваліфікаційної роботи;
- позитивні сторони роботи;
- оцінку графічного (ілюстративного) оформлення;
- недоліки виконаної роботи;

- відгук на роботу в цілому;
- оцінку кваліфікаційної (кваліфікаційної) роботи.

Зразок структури рецензії на кваліфікаційну роботу магістра наведено у додатку Л.

У рецензії вказується, чи обґрунтовано і аргументовано зроблені висновки та практичні рекомендації. Звертається увага рецензента на якість стилістичного оформлення роботи, вміння користуватися науковими працями, нормативно-правовими актами, бібліографічним апаратом для ілюстрації основних положень. У рецензії рекомендовано звернути увагу на те, чи не перевантажена робота фактографічним матеріалом, викладенням однотипного матеріалу, чи не має вона описовий або декларативний характер. Необхідно також вказати на наявність чи відсутність авторської позиції. Якщо тема кваліфікаційної роботи розкрита недостатньо або не розкрита зовсім, то рецензент вносить пропозиції щодо повнішого розкриття теми.

У заключній частині рецензії формулюються загальна її оцінка, висновки рецензента щодо її захисту та присвоєння кваліфікації. Потім наводяться короткі відомості про рецензента: науковий ступінь і вчене звання, посада, прізвище та ініціали, дата написання рецензії, особистий підпис, печатка установи.

ВАЖЛИВО! Негативна рецензія не є підставою для недопущення кваліфікаційної роботи до захисту, але враховується при її оцінюванні.

Недоліки, виявлені рецензентом при вивченні роботи, за своїм характером та змістом можуть розглядатись як:

- *недоліки теоретичного характеру* – неповнота чи поверховість розгляду окремих питань, компілятивний характер роботи, суперечливість позицій автора, невірна оцінка існуючих теоретичних положень, відсутність власних висновків та пропозицій тощо;

- *невідповідність сучасному стану* – розгляд явищ чи подій, які вже відійшли в минуле як реальних;

- *недоліки технічного характеру* – неповне чи неточне наведення у роботі назв та окремих положень нормативних актів, неточний їх переклад, невірне посилання на джерела їх опублікування тощо;

- *недоліки редакційного характеру* – невірні чи неточні посилання на літературні джерела, орфографічні та пунктуаційні помилки.

Крім вказаних, можуть мати місце й *інші недоліки* – порушення загальних вимог до оформлення роботи (перевищення обсягу, відсутність обов'язкових складових змісту чи вступу, недоліки в зовнішньому оформленні роботи тощо), невиправдані запозичення з літератури.

На вимогу рецензента здобувач зобов'язаний подати необхідні пояснення стосовно всіх питань кваліфікаційної роботи.

Рецензія на кваліфікаційну роботу вкладається у конверт, який наклеюється з внутрішнього боку палітурки кваліфікаційної роботи. Разом з відгуком і рецензією, ілюстративним матеріалом, презентацією та електронною версією, кваліфікаційна робота подається на кафедру із зазначенням дати подання.

10. ПОПЕРЕДНІЙ ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА КАФЕДРІ

Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра проводиться за участю провідних викладачів кафедри. Для проведення попереднього захисту здобувач подає на кафедру готову роботу і наочний матеріал, відгук наукового керівника і рецензію.

Графік попереднього захисту кваліфікаційних робіт оголошується заздалегідь. Метою попереднього захисту є встановлення готовності кваліфікаційної роботи до захисту, її актуальності, відповідності затвердженим вимогам, апробація підготовленої презентації роботи, а також можливості допуску здобувача до захисту. На попередній захист подається остаточний, повністю оформлений, але не зшитий варіант кваліфікаційної роботи.

У ході попереднього захисту здобувач дає стислу характеристику результатів наукової роботи, відповідає на запитання викладачів.

Кваліфікаційна робота, відгук, рецензія, роздатковий матеріал, презентація та повна електронна версія готової роботи на визначеному носії надаються завідувачу кафедри для остаточного затвердження і допуску до захисту перед ЕК. Кваліфікаційна робота магістра, що отримала позитивні відгук та рецензію, рішенням кафедри допускається до захисту перед ЕК.

11. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

Після допуску кваліфікаційної роботи до захисту розпочинається підготовка до публічного захисту роботи перед ЕК, що складається із таких етапів:

- складання конспекту доповіді на ЕК;
- підготовка наочних матеріалів до доповіді;
- ознайомлення з відгуком наукового керівника і зовнішньою рецензією, підготовка відповідей на зауваження у відгуку і рецензії.

ЕК створюється щорічно у складі голови та членів комісії для проведення захисту кваліфікаційних робіт. До складу ЕК на правах її членів входять провідні фахівці галузі, завідувач випускової кафедри, викладачі окремих дисциплін. Склад комісії та графік захисту затверджується ректором ЗВО «Академія рекреаційних технологій і права».

До кола діяльності ЕК входять: перевірка рівня науково-теоретичної і практичної підготовки спеціалістів; оцінювання якості виконання роботи, актуальності їх тематики та відповідності сучасному стану розвитку науки, техніки і питань виробництва; вирішення питань присвоєння кваліфікації магістра з освітніх, педагогічних технологій і видачі диплома (з відзнакою, без відзнаки); розроблення пропозицій щодо поліпшення підготовки спеціалістів, організації захисту кваліфікаційних робіт, спрямованих на подальше покращення якості підготовки магістрів.

Графік роботи комісії затверджує ректор ЗВО. До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі, які виконали всі вимоги навчального плану та

подали кваліфікаційну роботу та інші документи для захисту. До державної комісії можуть подаватися й інші матеріали, які характеризують наукову та практичну цінність виконаної роботи, а саме: друковані статті з теми роботи; документи, що підтверджують практичне застосування роботи та ін. Здобувач, який своєчасно не подав зазначені матеріали, до захисту не допускається.

Захист кваліфікаційної роботи проходить публічно і з дотриманням наукової та педагогічної етики. Процедура захисту передбачає стисле викладення випускником результатів дослідження і відповідей на запитання членів ЕК або інших присутніх. Зауважимо, що в ході захисту оцінюється не тільки робота, а і якість самого захисту. Тому слід приділити увагу змісту та формі виступу, підготовці наочних (презентаційних) матеріалів.

Захист кваліфікаційних робіт здійснюється на відкритому засіданні ЕК має такий порядок:

- зачитується довідка про одержані здобувачем оцінки за період навчання у вищому навчальному закладі;
- надається слово здобувачу для повідомлення змісту кваліфікаційної роботи;
- здобувач відповідає на запитання членів ЕК та інших присутніх на захисті;
- зачитуються відгук наукового керівника і рецензія;
- надається заключне слово здобувачу для відповіді на зауваження рецензента. Мета доповіді здобувача – ознайомити членів ЕК із результатами свого дослідження. Доповідь починається словами: *«Шановний Голово! Шановні члени Екзаменаційної комісії та присутні! Тема моєї кваліфікаційної роботи ...»*, і завершується словами: *«Дякую за увагу. Доповідь закінчено.»*.

Рекомендується така послідовність виступу:

- представлення теми, мети та завдань наукової роботи;
- об'єкт та предмет дослідження;
- головні напрями та результати проведеного дослідження;
- основні проблеми, виявлені в ході дослідження;
- характеристика розроблених у роботі альтернативних можливостей вирішення виявлених проблем;
- оцінка очікуваних результатів від реалізації запропонованих заходів та остаточні рекомендації автора.

Час виступу не повинен перевищувати 10-12 хв. Доповідь має бути стислою, конкретною, не бажано відхилятися від наміченої схеми. Основну увагу в доповіді слід зосередити на практичній і експериментальній частині, висновкам і рекомендаціям, сформульованим за результатами дослідження.

Наявність конспекту доповіді гарантує чіткість виступу. Проте читати конспект під час захисту не рекомендується: текст потрібен тільки для підготовки до виступу. Дозволяється зачитувати лише висновки і пропозиції.

Під час захисту кваліфікаційної роботи здобувач використовує ілюстративний матеріал (таблиці, рисунки, графіки тощо), який роздається членам ЕК або оприлюднюється за допомогою слайдів (плакатів). Наочний матеріал складається на основі найбільш важливих цифрових даних, отриманих

за результатами експериментального дослідження. Слід підготувати не менше двох і не більше п'яти таких наочних матеріалів. Під час доповіді здобувач, звертаючись до ілюстративного матеріалу, коротко пояснює його зміст.

Готуючи мультимедійну презентацію своєї роботи, випускник повинен чітко знати обов'язкові вимоги до її створення. Так, у структурі презентації наявними мають бути такі слайди: титульний аркуш, що відображає тему презентації і її автора; основні ключові положення теми роботи та отримані результати; завершальний слайд з контактною інформацією й подякою за увагу.

На якість презентації впливає оригінальність її оформлення, анімаційні ефекти, а також відсутність мовних і фактичних помилок, достовірність поданої інформації. Поширеною помилкою здобувачів при підготовці презентації є застосування значного обсягу цифрової інформації, читання наведеного на плакатах тексту та загальновідомої інформації, що не дає можливості членам ЕК відокремити результати наукової роботи, отримані особисто її автором.

По закінченні виступу необхідно уважно вислухати і обов'язково записати запитання і зауваження членів ЕК або інших присутніх на захисті осіб та підготувати вичерпні відповіді. Після виступу процедура захисту продовжується у вигляді відповідей випускника на запитання членів комісії або інших присутніх безпосередньо за тематикою і змістом представленої роботи.

Після цього секретарем ЕК оголошуються відгук наукового керівника та рецензія. Здобувач має дати аргументовану відповідь на зауваження наукового керівника та рецензента та пояснити зазначені у відгуку та рецензії недоліки.

Під час захисту ведеться протокол засідання ЕК. Окремо відзначається думка членів ЕК про практичну цінність і рекомендації щодо використання пропозицій автора. Загальна тривалість захисту однієї роботи повинна тривати приблизно 20-30 хвилин.

Результати захисту обговорюються на закритому засіданні ЕК. Рішення ЕК щодо оцінки захисту кваліфікаційної роботи оголошується її головою в день захисту і в подальшому вноситься в диплом про вищу освіту. За умови успішного виконання навчальної програми, яка включає захист кваліфікаційної роботи, Здобувачу присвоюється освітній рівень магістра і видається відповідний диплом.

Підсумкову оцінку випускної кваліфікаційної роботи магістра визначає Комісія, її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає. Отримана здобувачем оцінка фіксується у протоколі засідання ЕК.

Якщо захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, ЕК приймає рішення щодо подання до повторного захисту тієї самої роботи з доопрацюванням та зауваженнями комісії або розроблену нову тему, визначену випусковою кафедрою.

Здобувачі, які виявили здібності до наукової діяльності та захистили кваліфікаційну роботу на «відмінно», можуть бути рекомендовані Екзаменаційною комісією до вступу в аспірантуру. Кращі кваліфікаційні роботи магістрів за рішенням Екзаменаційної комісії можуть бути направлені зацікавленим установам для використання результатів, рекомендовані до публікацій або використання їх авторами у виступах на наукових конференціях.

Здобувач, який одержав під час захисту кваліфікаційної роботи незадовільну оцінку, відраховується із ЗВО. У цьому разі здобувачу видається академічна довідка встановленої форми. Здобувачу, який не захистив кваліфікаційну роботу з документально підтвердженої поважної причини, ректором ЗВО може бути продовжений строк навчання до наступного періоду роботи ЕК.

Кваліфікаційна робота магістра після захисту зберігається в ЗВО «Академія рекреаційних технологій і права».

При винесенні рішення щодо остаточної оцінки враховуються думки всіх членів комісії, а також наукового керівника і рецензента. При цьому до уваги береться як зміст самої роботи, так і загальна фахова підготовка здобувача, його виступ на захисті, а саме:

- змістовні аспекти кваліфікаційної роботи: актуальність і глибина обраної теми дослідження; багатогранність і сутність обґрунтованості пропозицій; практична спрямованість на вирішення конкретних завдань освітніх, педагогічних технологій; ступінь оригінальності та самостійності проведення дослідження; наявність конкретних пропозицій і рекомендацій;

- загальний рівень презентації роботи: логічність, конкретність і переконливість доповіді; правильність відповідей на запитання; вміння аргументовано, стисло і чітко захистити свої пропозиції та погляди; вільне володіння усною мовою, культурою презентації; якість підготовки та ілюстративна цінність наочного матеріалу.

Критерії оцінювання кваліфікаційної (кваліфікаційної) роботи

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90-100	A
Добре	80-89	B
	75-79	C
Задовільно	66-74	D
	60-65	E
Незадовільно	30-59	FX
	0-29	F

Основні умови одержання оцінки:

Відмінно. Кваліфікаційна робота магістра є бездоганною: виконана самостійно, містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь Здобувача логічна і коротка, проголошена вільно, зі знанням змісту роботи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів ЕК точні й стислі.

Добре. Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки не принципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблений аналіз літературних джерел, елементи новизни чітко не подані, недостатньо використані інформаційні матеріали організації, відгук і рецензія мають окремі

зауваження, доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів ЕК в основному правильні, при відповіді на запитання здобувачем були допущені незначні неточності, оформлення роботи - у межах чинних вимог.

Задовільно. Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, пропозиції обґрунтовані непереконливо, рецензія і відгук містять окремі зауваження, доповідь прочитана за текстом і містить несуттєві помилки, не всі відповіді на запитання членів ЕК правильні, повні або чітко сформульовані. Є зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи. Деякі наукові терміни Здобувач використовував не за їх точним призначенням. При коментуванні наочного матеріалу Здобувач наражався на певні труднощі.

Незадовільно. Нечітко сформульована мета роботи. Розділи не пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, а також переважає поверхова описовість. Оформлення роботи виконане з порушенням чинних вимог. На захисті здобувач показав, що він не володіє частиною змісту кваліфікаційної роботи, його доповідь нелогічна і містить серйозні помилки, а ряд висновків неправильно обґрунтовані чи взагалі є неправильними. Ілюстрації до захисту відсутні. Відповіді на запитання членів ЕК неточні, неповні або зовсім відсутні. Знання наукових термінів незадовільне.

Кваліфікаційна робота магістра до захисту не допускається. Подана науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап - з порушенням строків, установлених кафедрою. Написана на тему, яка своєчасно не була затверджена наказом по ЗВО. Структура роботи не відповідає вимогам. Відсутнє обґрунтування актуальності теми. Не опрацьована в тверду палітурку, недбало оформлена, по тексту багато орфографічних, стилістичних чи граматичних помилок тощо.

Додаток А

Тематика кваліфікаційних робіт

1. Формування готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності.
2. Акмеологічні засади професійної самореалізації майбутнього фахівця.
3. Активізація пізнавальної діяльності здобувачів у процесі педагогічної підготовки.
4. Дидактичні умови організації самостійної навчальної роботи здобувачів в навчальному закладі.
5. Організація самостійної роботи здобувачів вищої школи в інформаційно-комунікаційному навчальному середовищі.
6. Педагогічні умови підготовки магістрів з менеджменту освіти.
7. Інформаційні технології у процесі реалізації мовних стратегій у вищій школі.
8. Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх бакалаврів з інформаційної діяльності у коледжах.
9. Підготовка майбутніх учителів до педагогічного проектування.
10. Підготовка здобувачів коледжу до науково-дослідної роботи.
11. Педагогічні засади професійного консультування молоді засобами Інтернет.
12. Формування моральних цінностей у майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі кваліфікаційної підготовки.
13. Формування педагогічної культури майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі кваліфікаційної підготовки.
14. Формування продуктивного педагогічного мислення у майбутніх педагогічних працівників.
15. Формування професійного іміджу майбутнього викладача закладу вищої освіти.
16. Формування професійної компетентності майбутніх викладачів ЗВО.
17. Формування професійно-комунікативної компетенції магістрантів спеціальності «Освітні, педагогічні науки».
18. Формування творчих здібностей майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі вивчення педагогічних дисциплін.
19. Формування у майбутніх викладачів закладу вищої освіти умінь професійної самоорганізації.
20. Формування креативності майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі кваліфікаційної підготовки.

21. Формування етичної компетентності закладу вищої освіти як складової професійної підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти.
22. Формування готовності майбутнього викладача закладу вищої освіти до професійного самовдосконалення.
23. Формування правової культури майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі кваліфікаційної підготовки.
24. Формування правової освіти майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі кваліфікаційної підготовки.
25. Формування екологічної компетентності майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі кваліфікаційної підготовки.
26. Теоретичні і методичні засади професійного становлення майбутніх тренерів-викладачів у процесі кваліфікаційної підготовки.
27. Формування правової (соціально-правової) компетентності майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі кваліфікаційної підготовки.
28. Формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів вищої школи у процесі кваліфікаційної підготовки.
29. Формування готовності майбутніх викладачів закладу вищої освіти до роботи з дітьми з девіантною поведінкою.
30. Формування професійно-етичної компетентності майбутніх викладачів ЗВО у процесі кваліфікаційної підготовки.
31. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти до безперервного професійного саморозвитку.
32. Формування лідерських якостей майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі кваліфікаційної підготовки.
33. Формування етнопедагогічної компетентності майбутніх викладачів ЗВО у процесі кваліфікаційної підготовки.
34. Етнопедагогіка як фактор професійної підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти у процесі кваліфікаційної підготовки.
35. Формування професійно-педагогічної саморефлексії майбутніх викладачів у процесі кваліфікаційної підготовки.
36. Педагогічні умови деонтологічної підготовки майбутніх викладачів у процесі кваліфікаційної підготовки.
37. Рефлексивна культура майбутнього викладача як складова його професійної компетентності.
38. Формування креативної компетентності майбутніх викладачів у процесі кваліфікаційної підготовки.
39. Формування рефлексивних умінь майбутніх викладачів у процесі кваліфікаційної підготовки.

40. Педагогічні умови формування потенціалу професійного саморозвитку працівника закладу позашкільної освіти.
41. Інтерактивні методи навчання у підготовці майбутнього викладача.
42. Тренінг як ефективна технологія розвитку особистості майбутнього фахівця у закладі вищої освіти.
43. Формування культурної компетентності майбутніх фахівців у закладі вищої освіти.
44. Розвиток комунікативних здібностей педагогічного працівника закладу вищої освіти.
45. Роль учення В. І. Вернадського про ноосферу у формуванні світогляду майбутнього фахівця.
46. Формування навичок педагогічної техніки майбутнього викладача ЗВО.
47. Психолого-педагогічні умови світоглядного та культурного самовизначення майбутнього педагога у процесі навчання у закладі вищої освіти.
48. Інтенсифікація видів самостійної роботи здобувача закладу вищої освіти.
49. Культурно-дозвіллева діяльність здобувача як фактор особистісного розвитку.
50. Розвиток рефлексивних здібностей як необхідна умова професійної підготовки педагога у вищій школі.
51. Формування «культури гідності» як складова процесу підготовки фахівця у закладі вищої освіти.
52. Зміни у ціннісній шкалі буття та свідомості здобувачів у сучасному університеті.
53. Формування культури мислення сучасного здобувача як невід'ємна складова якісної професійної підготовки.
54. Професійне вигорання як психолого-педагогічна проблема.
55. Формування педагогічного артистизму майбутнього викладача закладу вищої освіти у навчально-виховному процесі.
56. Формування етнопедагогічної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.
57. Науково-дослідницька робота здобувачів природничих спеціальностей як чинник їхньої фахової підготовки.
58. Інноваційні технології навчання як засіб підготовки майбутнього вчителя.
59. Розвиток творчого потенціалу майбутніх педагогів як чинник підвищення їхньої професійної підготовки.
60. Формування готовності майбутніх викладачів до роботи з дітьми із

девіантною поведінкою.

61. Формування професійного іміджу майбутніх педагогів.

62. Формування комунікативної компетентності майбутніх юристів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

Додаток Б

Зразок заяви здобувача на затвердження теми кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри фізичної культури, спорту
та освітніх інновацій ЗВО «Академія
рекреаційних технологій і права»
Оксані ХОМІК
здобувача (-ки) І курсу групи
денної форми навчання
спеціальності «Освітні науки»
Прізвище, ім'я, по батькові

Заява

Прошу затвердити тему кваліфікаційної роботи на здобуття другого
(магістерського) рівня вищої освіти _____

(назва теми роботи)

та призначити науковим керівником _____

(наук. ступінь, посада)

(прізвище, ініціали керівника повністю)

« _____ » _____ 20__ року

(підпис здобувача)

ПОГОДЖЕНО

Завідувач кафедри

(підпис)

(ім'я, прізвище)

Додаток В
Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної (кваліфікаційної)
роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«АКАДЕМІЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПРАВА»
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
на тему: «ТЕМА РОБОТИ»

Виконав: здобувач(ка) II курсу, групи _____
спеціальності А1 «Освітні науки»
ПРІЗВИЩЕ ІМ'Я ПО БАТЬКОВІ

Науковий керівник:
вчене звання, наук. ступінь
ПРІЗВИЩЕ ІМ'Я ПО БАТЬКОВІ

ЛУЦЬК – 2025

Додаток Г
Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП... ..	4
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	7
1.1. Характеристика основних понять з проблемидослідження.....	7
1.2. Класифікація освітніх інноваційних технологій.....	15
1.3. Упровадження інноваційних технологій як засобу управління педагогічним персоналом у сучасних закладах дошкільної освіти.....	32
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМ ПЕРСОНАЛОМ У ЗДО.....	40
2.1. Умови організації педагогічного персоналу ЗДО засобами інноваційних технологій.....	40
2.2. Методика впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність ЗДО.....	47
2.3. Аналіз результатів експериментального дослідження.....	54
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	67
ДОДАТКИ.....	

Додаток Д
Зразок оформлення переліку умовних скорочень

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВКМ – Волинський краєзнавчий музей
ДІНУВ – Дослідний інститут німецько-українських відносин
МФ – Міжнародний фестиваль
НТС – науково-технічне співробітництво
НТР – Науково-технічна революція
УА – Угода про асоціацію
УДК – Універсальна десяткова класифікація
УНІ – Український науковий інститут
ЦДАВО України – Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
ААН – Архів актів нових
DzU RP – Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej

Додаток Е
Зразок Вступу кваліфікаційної роботи

ВСТУП

Актуальність теми дослідження _____

_____.

Мета дослідження _____

_____.

Завдання кваліфікаційної роботи _____

_____.

Об'єкт дослідження _____

_____.

Предмет дослідження _____

_____.

Хронологічні рамки дослідження (за наявності) _____

_____.

Територіальні межі дослідження (за наявності) _____

_____.

Методи дослідження _____

_____.

База дослідження (за наявності) _____

_____.

Джерельна база дослідження _____

_____.

Практичне значення одержаних результатів наукової роботи _____

_____.

Апробація результатів дослідження _____

_____.

Структура дослідження _____

_____.

Додаток Ж
Зразок оформлення сторінки з розділом та підрозділом

РОЗДІЛ 2
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ Й
ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ОСЕРЕДОК РОЗВИТКУ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

2 інтервали

2.1. Законодавче регулювання науково-технічної та інформаційної сфери

Інформаційне поле в Україні формується під впливом різноманітних чинників. Саме тому надзвичайної актуальності набувають проблеми формування та реалізації державної інформаційної політики, регулювання інформаційної сфери, створення відповідних умов для випереджаючого розвитку вітчизняного інформаційного виробництва...

ДОДАТОК И

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наукової роботи з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

1 автор (без редактора)

1. Кремень В. Г. Освітні інновації в сучасному світі. Київ : Абрис, 2021. 373 с.
2. Кондур О. С. Управління якістю освітніх систем в умовах глобалізації: теорія, методика організації, практика : монографія. Івано-Франківськ : НАІР., 2018. 375 с.

1 автор (з редактором)

1. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / за заг. ред. Г.Л. Єфремової. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 444с.

2-3 автори (без редактора)

1. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Харків : Стильна типографія, 2018. 289 с.
2. Боляк А. А., Коломоець Г. А., Ребрина А. А. Нова українська школа: методика навчання фізичної культури у 1-4 класах закл. заг. сер. освіти : навч.-метод. посіб. К. : Видавничий дім «Освіта», 2021. 160 с.
3. Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of environmental objects of the Carpathian biosphere reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

4 й більше авторів (без редактора)

1. Основи марикультури / І.І. Грициняк та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
2. Людський розвиток в Україні : трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: у 2-х т. : кол. моногр. Київ, 2012. 436 с.
3. Екологія : навч. посіб. / Б.В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с.
4. Electrodes of conductive metallic oxides / J.M. Honig et al. Amsterdam : Elsevier, 2008. 260 p.

2 та більше авторів (з редактором)

1. Солодовник Т. О., Середа Н. В., Квасник О. В. Дидактичні системи та освітні технології у вищій школі : навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОП «Педагогіка вищої школи» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» / за заг. ред. О. Г. Романовського. Харків : НТУ «ХП», 2021. 176 с.

Видання за редакцією, укладачі, упорядники

1. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / за заг. ред. Г.Л. Єфремової. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 444с.
2. Правова основа діяльності органів державної влади : збірник нормативних актів / упоряд. П.М. Любченко. Харків : ФІНН, 2010. 303 с.

Автор і перекладач

1. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів ; пер. з англ. М. Гірняк. К. : Дух і Літера, 2004. 384 с.

Колективний автор / без автора (збірники, матеріали конференцій)

1. Україна в цифрах. 2017 : статистичний збірник / Державний комітет статистики України. Київ, 2018. С. 185-191.

2. Імплементація європейських стандартів в українські освітні дослідження : збірник матеріалів III Міжнародної наукової конференції Української асоціації дослідників освіти / К. : ТЗОВ «Трек-АТД», 2019. 198 с.

Багатотомне видання

1. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибрані твори. Київ : Рад. школа, 2003. Т.1. 480 с.

2. Енциклопедія історії України : в 10 т. / ред. рада : В.М. Литвин (гол.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. Київ : Наукова думка, 2005. Т. 9. 300 с.

Частина видання Розділ книги

1. Чорнойван Г. П. Теоретичні основи і технології кар'єрного розвитку науково-педагогічних працівників у контексті інтеграції викладацької і дослідницької діяльності. *Теоретичні основи і технологія професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів в умовах інтеграції вищої освіти і науки* : монографія / Авт. кол. за ред. О. Г. Ярошенко. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2019. С. 84-109.

2. Саблук П.Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. *Основи аграрного підприємництва* / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5-15.

Стаття в журналі, газеті

1. Сердюк О. І. Контент державних сайтів України як дидактичний ресурс навчального процесу в закладах вищої освіти. *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. 2023. № 9. С. 62-67.

2. Dankevych Ye.M., Dankevych V.Ye., Chaikin O.V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. 2017. Vol. 65. № 1. P. 259-271.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

1. Хомік О., Сворень В. Психолого-педагогічна підготовленість педагогів до взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. *Соціально-психологічна допомога і соціальна робота: виклики сучасності* : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 10-11 квітня 2025 р.). Луцьк : відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2025. С. 490-493.

2. Ліщук-Торчинська Т., Хомік О., Кузьмич В. Екзистенційний зміст соціальної безпеки суб'єктів освітнього процесу у вищій школі. *Орієнтири національної освіти в умовах сьогодення* : зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф. Вип. 1 / ред. кол. : О. Й. Дем'янюк [та ін.]. Луцьк : ВІППО, 2024. (204 с.). С. 132-136.

Електронні ресурси Книги

1. Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика: підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: <ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf> (дата звернення: 10.11. 2017).

Законодавчі документи

1. Про освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

Періодичні видання

1. Стасюк О. Л., Хомік О. М., Карпюк Д.Р. Аналіз правових ризиків цифрового оцінювання в умовах змішаного навчання. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (21). 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16869553> (дата звернення: 12.06.2025).

2. Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. *Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)*. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: <http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf> (Last accessed: 02.05.2025).

3. Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. *Journal of Popular Culture*. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.

Сторінки з веб-сайтів

Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? *Екологія життя*: веб-сайт. URL: <http://www.eco-live.com.ua> (дата звернення: 12.10.2017).

Дисертації та автореферати

1. Кузнецова І.Ю. Формування готовності майбутніх тренерів зі східних однокласників до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків. 2019. 335 с.

2. Білянська М. М. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів біології до еколого-педагогічної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Київ, 2018. 31 с.

Закони та інші нормативні документи

1. Конституція України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.06.2025).

2. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 17.05.2025).

3. Закон України «Про вищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.04.2025).

4. Державна Національна програма «Освіта»: Україна XXI століття : затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 29 трав. 1996 р. № 576. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> (дата звернення 08.08.2025).

Інші документи Стандарти

ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).

Препринти

Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: аналітичні матеріали / Воробйова О. та ін. *Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України*, редактори В. Луговий, та Ж. Таланова, 2019 (Препринт).

Каталоги

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року. Київ : Академперіодика, 2009. 444 с.

Додаток К
Зразок оформлення відгуку наукового керівника
на кваліфікаційну роботу

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу здобувача ступеня вищої освіти
ЗВО «Академія рекреаційних технологій і права»

(Прізвище, ім'я, по батькові)

на тему «_____»
_____»

подану на здобуття ступеня вищої освіти _____

Науковий керівник: _____

Зміст відгуку на кваліфікаційну роботу:

Ступінь відповідності змісту роботи назві теми та спеціалізації _____

Обґрунтованість актуальності і самостійності дослідження _____

Мета і завдання кваліфікаційної роботи _____

Обізнаність у сучасних дослідженнях з даної проблематики, критичність
аналізу публікацій _____

Обсяг, структура роботи та характеристика основних її розділів _____

Ступінь повноти розкриття основних аспектів теми _____

Застосування емпіричного матеріалу при написанні роботи _____

Перспективність використання запропонованих рекомендацій та висновків _____

Дотримання чинних вимог щодо наявності у кваліфікаційній роботі елементів, її
обсягу та оформлення _____

Недоліки кваліфікаційної роботи _____

Пропозиції щодо оцінки _____

Науковий керівник _____
(підпис)

(прізвище, ініціали)

«_____» _____ 20__ р.

Додаток Л
Зразок структури рецензії
на кваліфікаційну (кваліфікаційну) роботу

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача ступеня вищої освіти
ЗВО «Академія рекреаційних технологій і права»

(прізвище, ім'я, по батькові автора кваліфікаційної роботи)

на тему «_____»

подану на здобуття ступеня вищої освіти _____

Актуальність теми _____

Висновки рецензента про повноту розробки теми _____

Характеристики виконання кожного розділу роботи _____

Позитивні сторони роботи _____

Недоліки кваліфікаційної роботи _____

Загальна оцінка кваліфікаційної роботи _____

Рецензент:

(ім'я, прізвище)

(посада, місце роботи)

(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

печатка

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вихрущ В., Козловський Ю. Методологія та методика наукового дослідження : підручник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. 335 с.
2. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Чинний від 22.06.2015. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.
3. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014 р. // Веб-сайт Верховної Ради України. URL:: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text/>
4. Закон України «Про освіту» №2145-VIII від 5 вересня 2017 р. // Веб-сайт Верховної Рад
5. и України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Лаврук М. Методика науково-педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 147 с.
7. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» // Веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>
8. Научитель О. та ін. Методика організації наукового дослідження : методологічні та практичні аспекти : навч.-практ. посіб. Харків : ХАІ, 2022. 103 с.
9. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (вміщено у листі Міністерства освіти і науки України №1/11-8681 від 15.08.2018 р.) // Веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v8681729-18>
10. Федорчук В.В. Методика наукових досліджень : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2022. 132 с.